

7/34812 GK-24

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610 — 60412363
Konu : Soru Önergesi (7/34812)

7/01/2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 16.10.2020 tarihli ve 43452547-120.07-E.724460 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Mersin Milletvekili Sayın Cengiz GÖKÇEL tarafından verilen 7/34812 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Ruhsar PEKCAN
Bakan

EK : Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

T.C.

TİCARET BAKANLIĞI

Mersin Milletvekili Sayın Cengiz GÖKÇEL'e ait 7/34812 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla, önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılan değişiklik ile üretici, tedarikçi ve perakende işletmeler tarafından bir mal veya hizmetin satış fiyatında fahiş artış yapılamayacağı; piyasada darlık yaratıcı, piyasa dengesini ve serbest rekabeti bozucu faaliyetler ile tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyici faaliyetlerde bulunulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yine söz konusu düzenleme kapsamında, fahiş fiyat artışı ile stokçuluk uygulamalarına yönelik denetim ve incelemeler yapmak ve gerektiğinde idari para cezası uygulamak üzere, "Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu" oluşturulmuştur.

Kurul göreve başladığı günden bu yana toplamda 9 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda, başta bakliyat ve sebze-meyve gibi temel gıda maddelerinin yanı sıra birçok ürün kategorisinde fahiş fiyat artışı yaptığı değerlendirilen 283 firmaya toplamda 9.645.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanması kararlaştırılmıştır.

Öte yandan, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a istinaden Bakanlığımızca üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunması ve piyasada açıklığın sağlanması amacıyla Hal Kayıt Sistemi uygulamaya alınmıştır. Söz konusu sistemle malların arz ve talebine bağlı olarak serbest rekabet şartlarına göre oluşan fiyatlar elektronik ortamda kayıt altına alınarak takip edilmekte ve ürünlerin günlük ortalama fiyatları, Bakanlığımız uhdesinde yer alan (hal.gov.tr) internet sitesi üzerinden meslek mensupları ve tüm tüketiciler tarafından günlük olarak görülebilmektedir.

Yine, Hal Kayıt Sistemi Mobil Uygulaması devreye alınarak tüketicilerin kullanımına sunulmuştur. Tüketicilerimiz perakende satış noktalarında yer alan ürün künyelerindeki karekodu uygulama üzerinden okutarak ürünün cinsi, türü, üretim yeri, üreticisi, üreticiden perakende noktasına ulaşmaya kadar oluşan fiyatı gibi bilgilere erişebilmektedir.

Ayrıca, Bakanlığımız ilişkili kuruluşu Rekabet Kurumu'ndan temin edilen bilgilere göre;

Yaş sebze ve meyve ile limon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüslerin, rekabeti sınırlayıcı uygulamalarda bulunmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal edip etmediklerinin tespitine yönelik olarak Rekabet Kurumu bünyesinde soruşturmalar yürütülmektedir. Soruşturmalar yaş sebze ve meyve ile limon için ayrı ayrı yürütülmekte ve bahse konu sektörlerde faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir davranış içerisinde olup olmadığı incelenmektedir.

Bununla birlikte, Rekabet Kurulu'nun 07.05.2020 tarih ve 20-23/298-M sayılı kararıyla perakende gıda ve temizlik ürünleri ticareti ile iştigal eden zincir marketler ile bu marketlerin tedarikçileri konumunda olan üretici ve toptancılar hakkında açılan soruşturma kapsamında yaş sebze meyve fiyatları da ele alınmaktadır. Soruşturma bünyesinde 11 zincir market ve 18 tedarikçinin gıda ve temizlik ürünlerinde, biri teşebbüs birliği niteliğinde olmak üzere toplam 30 taraf bulunmakta olup tarafların Covid-19 salgını başladığından beri zımni bir işbirliği

içinde bulunduğu ya da birlikte hâkim durumda bulunmaları sonucu ortak aşırı fiyat stratejisi izleyerek 4054 sayılı Kanun’u ihlal ettiği iddiaları ele alınmaktadır.

Söz konusu sektörlerde faaliyet gösteren teşebbüslerin rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları, uyumlu eylemleri ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin tespit edilmesi halinde ilgili teşebbüse yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilebilecektir. Hâlihazırda söz konusu soruşturmalar devam etmekte olup mevcut durumda Rekabet Kurulu tarafından 22.10.2020 tarihli ve 20-47/647-M sayılı karar ile soruşturmanın süresi, ilk altı aylık sürenin bitimi olan 07.11.2020 tarihinden itibaren altı ay uzatılmıştır. Bu çerçevede soruşturma raporunun teslimi için yasal süre 07.05.2021 tarihinde sona erecek olup hâlihazırda soruşturmayı yürütmekle görevli soruşturma heyetinin soruşturma taraflarına ilişkin inceleme, tespit ve değerlendirmeleri sürmektedir. 4054 sayılı Kanun’un 53/2’nci maddesi gereği alınacak kararlar tarafların ticarî nitelikli sırlarını ifşa etmeyecek şekilde Rekabet Kurumu’nun internet sayfasında yayınlanacaktır.

Yukarıdaki soruşturmaların yanı sıra Rekabet Kurulu, konunun daha ayrıntılı ve kapsamlı incelenebilmesi amacıyla tarım ve hızlı tüketim malları (HTM) sektörlerine yönelik olarak ayrı ayrı olmak üzere sektör araştırmaları yapılmasına kararı vermiştir. Sektör araştırmaları, sadece 4054 sayılı Kanun çerçevesinde pazarda ihlal niteliği taşıyabilecek hususların tespitinde değil, aynı zamanda ilgili sektörlerin rekabet politikası gözüyle ele alınmasını da amaçlamaktadır. Bu bakımdan söz konusu sektör araştırmalarında, sektörün daha sürdürülebilir, rekabetçi yapıya ulaşabilmesini teminen yapısal problemlere ilişkin çözüm önerilerinin de yer alması planlanmaktadır. Tamamlandığında kamuoyu ile paylaşılması öngörülen “Tarım Sektör Raporu” ve “HTM Sektör Raporu”ndan konuya ilişkin daha detaylı bilgi edinilebilecektir.

4054 sayılı Kanun’un 6. maddesinde bir veya birden fazla teşebbüsün, hâkim durumlarını tek başlarına yahut başkaları ile yapacakları anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmaları yasaklanmaktadır. Rekabet Kurulu tarafından yayımlanan Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz’da, hâkim durumun kötüye kullanılması halleri genel olarak dışlayıcı, sömürücü ve ayrımcı nitelikteki kötüye kullanmalar şeklinde üçlü bir tasnif çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu kapsamda ihlallerin varlığı için ilk şart, şikayet olunan teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olmasıdır. İkinci olarak, bu teşebbüsün hâkim durumunu kötüye kullanması niteliğinde olacak eylemlerde bulunması şartı aranmaktadır. Bu çerçevede önergeye konu olan hususla ilgili olarak Rekabet Kurumu’na yapılan başvuru hâlihazırda inceleme aşamasındadır.

4054 sayılı Kanun’un 40. maddesi çerçevesinde Rekabet Kurulu re’sen veya kendisine intikal eden başvurular üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılmasına karar verir. Bu kapsamda geçmiş dönemde yaş sebze meyve sektörüyle ilgili olarak Kurul çok defa re’sen harekete geçme yetkisini kullanarak önaraştırmalar veya soruşturmalar yapmış olup bu alanda hâlihazırda yürütülen incelemeler aşağıda belirtilmiştir.

Perakende gıda ticareti ile iştigal eden zincir marketlerin yaş meyve ve sebzelerin perakende satış fiyatlarını belirlerken 4054 sayılı Kanun’un 4. ve 6. maddesini ihlal edip etmedikleri, açılan soruşturma kapsamında ele alınmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi Covid-19 salgını sürecinde, perakende gıda ve temizlik ürünleri ticareti ile iştigal eden zincir marketler ile bunların tedarikçileri konumunda olan üretici ve toptancı seviyesindeki teşebbüslerin fiyatlama davranışlarının incelenmesi amacıyla da soruşturma yürütülmektedir.

Ayrıca başta yaş meyve ve sebze pazarı olmak üzere tarımsal üretimde fiyat istikrarı ve yapısal sorunlara ilişkin bir sektör incelemesi yapılmaktadır. Diğer yandan limon ürününün toptan ve perakende seviyesinde ortaya çıkan fiyat artışlarının incelenmesi amacıyla yürütölen bir soruştırma bulunmaktadır. İlave olarak yaş sebze ve meyve ticaretine ilişkin olarak Antalya ili sınırları içerisinde faaliyet gösteren dernekler ve bu dernekler çatısı altında faaliyet gösteren tüccarın rekabet karşıtı eylem ve davranışlar içerisinde bulundukları iddiasına yönelik olarak da bir soruştırma yürütölmektedir.

Buna ilaveten, 4054 sayılı Kanun da mal veya hizmet piyasalarında faaliyet gösteren teşebbüslerin iktisadi anlamda hür ve bağımsız bir şekilde karar alabilmelerini amaçlamaktadır. Bu bağlamda 4054 sayılı Kanun'un genel prensiplerine ve amacına aykırı düşmediğı müddetçe ve bazı istisnai haller hariç olmak üzere hâkim durumda olsun ya da olmasın tüm teşebbüslerin ürettiğı mal ve hizmete yönelik dilediğı satış ve fiyatlama stratejisini seçmesinin yolu açıktır.